

Sygn. akt III AUa 960/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 listopada 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Małgorzata Rokicka - Radoniewicz
Sędziowie:	SA Elżbieta Czaja (spr.) SO del. do SA Małgorzata Pasek
Protokolant: sekr. sądowy Maciej Mazuryk	

po rozpoznaniu w dniu 14 listopada 2013 r. w Lublinie

sprawy R. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.

o wypłatę emerytury

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału
w S.

od wyroku Sądu Okręgowego w Siedlcach

z dnia 26 lipca 2013 r. sygn. akt IV U 430/13

oddala apelację.

Sygn. akt **III AUa 960/13**

UZASADNIENIE

Zaskarżoną decyzją z dnia 14.03.2013r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił R. W. uchylenia decyzji z dnia 13.10.2011 r. w części, w jakiej decyzja ta zawiesza prawo do emerytury na okres od dnia 01.10.2011 r. do dnia 31.12.2011 r.

W uzasadnieniu decyzji ZUS podniósł, że brak jest podstaw do wypłaty emerytury za ten okres, ponieważ wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13.11.2012r. (sygn.. akt K 2/2012 r.) został ogłoszony w dniu 22.11.2012 r. i z tym dniem nastąpił utrata mocy obowiązującej art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Od decyzji tej odwołanie złożył R. W. wnosząc o jej zmianę i wypłatę emerytury za okres od dnia 01.10.2011 r. do 31.12.2011 r.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wnosił o jego oddalenie, podnosząc te same argumenty co w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. Wyrokiem z dnia 26 lipca Sąd Okręgowy w Siedlcach zmienił zaskarżoną decyzję i poprzedzającą ją decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych oddział w S. z dnia 13 października 2011 roku i ustalił R. W. prawo do wypłaty emerytury za okres od 1 października do 2011 roku do 31 grudnia 31 roku.

Podstawą wyroku były następujące ustalenia :

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S., działając na podstawie art.103a ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zw. z art. 28 ustawy z 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw wstrzymał R. W. od 1 października 2011r. wypłatę emerytury.

W dniu 24 grudnia 2012 r. R. W. złożył w Oddziale ZUS w S. skargę o wznowienie postępowania zakończonego decyzją ostateczną z dnia 13.10.2011 r. domagając się wypłaty emerytury za okres od 01.10.2011r. Decyzją z 5 stycznia 2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. podjął wypłatę emerytury od dnia 01.01.2012 r.

Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie i skarga o wznowienie postępowania są uzasadnione.

Sąd wskazał, że zgodnie z art.145a kpa można żądać wznowienia postępowania również w przypadku, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, umową międzynarodową lub z ustawą, na podstawie którego została wydana decyzja. W sytuacji określonej w § 1 skargę o wznowienie wnosi się w terminie jednego miesiąca od dnia wejścia w życie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego. Odnosząc powyższe uregulowania do okoliczności sprawy, Sąd stwierdził, że skarga ubezpieczonego opiera się na ustawowej podstawie oraz została wniesiona w przewidzianym ustawą terminie. Podstawą skargi jest wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 13 listopada 2012 r. w sprawie o sygnaturze akt K 2/12 opublikowany w Dzienniku Ustaw Nr 1285 z 22 listopada 2012r. Zgodnie z art.190 ust.3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz.483) orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, chyba że Trybunał Konstytucyjny określi inny termin utraty mocy obowiązującej aktu normatywnego. Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 13 listopada 2012r. nie określił innej daty utraty mocy obowiązującej aktu normatywnego, który był przedmiotem badania. Zatem za datę wejścia w życia powyższego wyroku Trybunału Konstytucyjnego uznać należy datę 22 listopada 2012r., tj. datę ogłoszenia wyroku z Dzienniku Ustaw. Ubezpieczony skargę o wznowienie postępowania złożył w dniu 24.12.2012r., a zatem przed upływem terminu przewidzianego w kpa (22 i 23 grudzień były dniami wolnymi od pracy).

Odnosząc się do kwestii zasadności odwołania od decyzji z dnia 14.03.2013 r. i poprzedzającej je skargi o wznowienie postępowania Sąd stwierdził , że zawarte w niej wnioski zasługiwały na uwzględnienie.

W stanowiącym podstawę odwołania i skargi wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 13 listopada 2012r. Trybunał stwierdził, że art 28 ustawy z 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 257, poz.1726 ze zm.) w związku z art.103a ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz.1227 ze zm.), dodanym przez art.6 pkt 2 w/w ustawy z 16 grudnia 2010r., w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011r. bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Przedstawione wyżej ustalenia wskazują, że przyczyną zawieszenia wypłaty emerytury na rzecz R. W. decyzją z 13 października 2011 r. były wskazane wyżej uregulowania ,tj. przepis art.28 ustawy z 16 grudnia 2010r. w zw. z art.103a ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. W chwili przyznania ubezpieczonemu emerytury ,tj. w dniu 01.04.2009 roku nie obowiązywał przepis art.103a ustawy emerytalnej wyłączający, pod rygorem zawieszenia prawa do emerytury, możliwość wypłaty świadczenia emerytalnego pomimo uzyskiwania przychodu z tytułu zatrudnienia bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego emeryt wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji

organu rentowego. Powyższe pozwalało ubezpieczonemu pobierać emeryturę obok wynagrodzenia za pracę, aż do 1 października 2011r. kiedy to organ rentowy dokonał zawieszenia wypłaty emerytury stosując przepis art.103a ustawy emerytalnej dodany do niej z dniem 1 stycznia 2011 r.

W ocenie Sądu zastosowanie do ubezpieczonej niezgodnych z ustawą zasadniczą przepisów ustawy stanowiących podstawę wydania decyzji ostatecznej z 13.10.2011r. uzasadnia wniosek ubezpieczonego o zmianę obu decyzji organu rentowego, poprzez ustalenie, że R. W. przysługuje prawo do wypłaty emerytury od 1 października 2011 r. tj. od daty zawieszenia wypłaty świadczenia do 31.12.2012 r. ,tj. do dnia wznowienia wypłaty przez ZUS. Sąd nie podzielił stanowiska organu rentowego, że podjęcie wypłaty emerytury jest co do zasady możliwe z dniem złożenia skargi, nie wcześniej niż z dniem 22 listopada 2011 r., w którym wyrok Trybunału Konstytucyjnego został ogłoszony. Nie można zgodzić się z poglądem, że dopiero od w/w daty zakwestionowane przez Trybunał przepisy powołanych ustaw są niezgodne z Konstytucją. Przepisy te były niezgodne z Konstytucją od daty ich ustanowienia, a jedynie z datą późniejszą Trybunał Konstytucyjny stwierdził istnienie tej niezgodności. Data ogłoszenia wyroku Trybunału ,tj. 22 listopada 2012r. jest datą, od której przepis art.103a ustawy emerytalnej i przepis art.28 ustawy z 16 grudnia 2010r. traci moc obowiązującą wobec osób, które prawo do emerytury nabyły przed 1 stycznia 2011r. Utrata mocy obowiązującej oznacza, że powołane przepisy nie mogą być już podstawą zawieszania wypłaty emerytur dla w/w osób, tj. nie mogą stanowić podstawy wydawania kolejnych rozstrzygnięć (decyzji) o zawieszaniu emerytur. W przypadku ubezpieczonego do zawieszenia wypłaty emerytury doszło przed utratą mocy obowiązującej przez wskazane przepisy, a skarga o wznowienie postępowania zmierza do wyeliminowania z obrotu orzeczenia, które zapadało na podstawie niekonstytucyjnych przepisów.

Mając na uwadze powyższe okoliczności Sąd na podstawie art.477 § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i orzekł co do decyzji z dnia 13.10.2011 r.

Apelację od tego wyroku złożył Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. zaskarżając wyrok w całości . Apelujący zarzucił naruszenie prawa materialnego, t.j. art. 28 ustawy z 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych orz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2009 roku nr 153 poz. 1227 ze zm.) w związku z art. 103 a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Społecznych (tekst jednolity: Dz.U. z 2009 roku, Nr 153, poz. 1227 ze zm.) i w związku z art. 190 ust 3 konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej poprzez błędną wykładnię tych przepisów i ustalenie ubezpieczonemu prawa do wypłaty emerytury od 1 października 2011 roku.

Wskazując na powyższe wniósł o zmianę wyroku z dnia 15 lutego 2013 roku w zaskarżonej części i oddalenie skargi.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna.

Wyrok Sądu I instancji pomimo częściowo błędnego uzasadnienia odpowiada prawu.

Postawiony w apelacji zarzut naruszenia przepisów art. 28 ustawy z 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych orz niektórych innych ustaw (DzU z 2009 roku nr 153 poz. 1227 ze zm.) w związku z art. 103 a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Społecznych (tekst jednolity: Dz.U. z 2009 roku, Nr 153, poz. 1227 ze zm.) jest oczywiście niezasadny, bowiem wyrokiem z dnia 13 listopada 2012 roku w sprawie K 2/12, Trybunał Konstytucyjny orzekł, że „art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 roku, Nr 291, poz. 1707) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2009 roku, Nr 153, poz. 1227 ze zm.), dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 roku bez konieczności rozwiązywania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej”.

Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą, jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury, nie będzie miał zastosowania do osób, które nabyły to prawo w okresie od 8 stycznia 2009 roku do 31 grudnia 2010 roku.

W stanie faktycznym rozpoznawanej sprawy poza sporem pozostawał fakt, że wnioskodawca należy do kręgu osób objętych przedmiotowym orzeczeniem albowiem prawo do emerytury nabył w dacie 1 kwietnia 2009 roku, a więc w okresie, kiedy realizacja prawa do tego świadczenia nie wymagała rozwiązania stosunku pracy.

Zarzut naruszenia art. 190 ust 3 konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej jest chybiony.

W pierwszej kolejności zauważyć należy, że w świetle art. 190 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne

Utrata mocy obowiązującej przepisu z powodu jego niezgodności z Konstytucją oznacza, że przepis ten nie może być stosowany poczynając od daty jego uchwalenia. Wyrok Trybunału ma skutki retroaktywne, a przez to zachodzi konieczność ponownego rozpoznania sprawy z pominięciem już niekonstytucyjnego przepisu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2008 r. V CO 43/08 LEX nr 564856, wyrok z dnia 21 listopada 2006 r. II PK 42/06 LEX nr 950622).

W sytuacji więc, gdy wstrzymanie wnioskodawcy wypłaty emerytury od dnia 1 października a 2011 roku nastąpiło na podstawie przepisu prawnego niezgodnego z Konstytucją – wnioskodawca zachował prawo do domagania się wypłaty tego świadczenia od daty wstrzymania.

Odnosząc się do zarzutu naruszenia art. 190 ust 3 konstytucji stwierdzić nadto należy, że całkowicie chybione są wywody apelacji jakoby przepis ten uzasadniał prezentowany pogląd, że zakwestionowana norma powinna być stosowana w odniesieniu do stanu faktycznego sprzed ogłoszenia orzeczenia Trybunału w Dzienniku Ustaw, t.j. sprzed daty 22 listopada 2012 roku.

Stosownie do treści art. 130 ust 3 Konstytucji, orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, jednak Trybunał Konstytucyjny może określić inny termin utraty mocy obowiązującej aktu normatywnego. Termin ten nie może przekroczyć osiemnastu miesięcy, gdy chodzi o ustawę, a gdy chodzi o inny akt normatywny - dwunastu miesięcy. W przypadku orzeczeń, które wiążą się z nakładami finansowymi nie przewidzianymi w ustawie budżetowej, Trybunał Konstytucyjny określa termin utraty mocy obowiązującej aktu normatywnego po zapoznaniu się z opinią Rady Ministrów.

Apelujący pomija te uregulowania prawne, w tym zawarte w Konstytucji, które w sposób wyraźny wskazują na retroaktywne skutki wyroku Trybunału Konstytucyjnego orzekającego o niekonstytucyjności przepisu prawa.

Zgodnie z art. 190 ust. 4 Konstytucji orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego o niezgodności z Konstytucją, umową międzynarodową lub z ustawą aktu normatywnego, na podstawie którego zostało wydane prawomocne orzeczenie sądowe, ostateczna decyzja administracyjna lub rozstrzygnięcie w innych sprawach, stanowi podstawę do wznowienia postępowania, uchylecia decyzji lub innego rozstrzygnięcia na zasadach i w trybie określonych w przepisach właściwych dla danego postępowania.

Przyjęcie stanowiska apelującego przekreśliłoby sens instytucji wznowienia postępowania (którego celem jest przecież wydanie orzeczenia zgodnego z prawem) w sytuacji, gdy orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego zawiera wiążące stwierdzenie, iż akt normatywny pozostaje w sprzeczności z aktem prawnym wyższego rzędu.

W nowym stanie prawnym, ukształtowanym w następstwie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, rozpatrzenie sprawy jest nie tylko dopuszczalne, ale możliwość taka jest ujęta jako podmiotowe, konstytucyjne prawo jednostki. W konsekwencji, po wznowieniu postępowania Sąd stwierdzając, iż orzeczenie zostało wydane na podstawie obowiązującego aktu prawnego, ma jednocześnie przesłankę do innego rozstrzygnięcia sprawy, uznając, że choć akt

ten obowiązywał, to jednak nie powinien być zostać w sprawie zastosowany, co okazało się dopiero po wydaniu orzeczenia przez Trybunał Konstytucyjny.

Podzielenie argumentacji apelującego przekreśliło by także sens instytucji pytania prawnego przewidzianego w art. 193 Konstytucji, który stanowi, że każdy sąd może przedstawić Trybunałowi Konstytucyjnemu pytanie prawne co do zgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi lub ustawą, jeżeli od odpowiedzi na pytanie prawne zależy rozstrzygnięcie sprawy toczącej się przed sądem. Istota pytania prawnego sprowadza się bowiem do zastosowania orzeczenia Trybunału do zaistniałego w przeszłości stanu faktycznego przez Sąd orzekający w danej sprawie.

Reasumując, stwierdzić należy, iż utrata mocy obowiązującej przepisu (aktu prawnego) zakwestionowanego przez Trybunał Konstytucyjny następuje, stosownie do cytowanego wyżej art. 190 ust. 3 Konstytucji, z chwilą wejścia w życie orzeczenia Trybunału i orzeczenie to ma w tym zakresie charakter konstytutywny. Oznacza to, że przepis ten z datą ogłoszenia wyroku Trybunału zostaje wyeliminowany z porządku prawnego i po tej dacie nie może być stosowany.

Utrata mocy obowiązującej nie oznacza jednak unieważnienia wcześniej istniejącego stanu prawnego. Eliminacja skutków wynikających z niekonstytucyjnych przepisów wymaga indywidualnych rozstrzygnięć w sferze stosowania prawa.

Odnosząc powyższe rozważania do sytuacji faktycznej zaistniałej w rozpoznawanej sprawie stwierdzić należy, iż prawidłowo Sąd pierwszej instancji uznał, że skoro rozstrzygnięcie zawarte w decyzji ZUS oparte zostało na przepisie art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, który uznany został za niekonstytucyjny, to nie powinien on stanowić podstawy wstrzymania wypłaty emerytury wnioskodawcy od 1 października 2011 roku.

Sąd Apelacyjny zauważa jedynie, że wbrew stanowisku sądu I instancji, 22 grudnia 2012 (sobota) nie był dniem ustawowo wolnym od pracy od pracy w rozumieniu art. 57 § 4 Kodeksu postępowania administracyjnego.

Okoliczność ta wobec braku jakichkolwiek zarzutów apelującego pozostaje bez wpływu na treść wyroku.

Mając te wszystkie względy na uwadze i z mocy art. 385 k.p.c. Sąd Apelacyjny orzekł jak w wyroku.